

Ylioppilaskoe kevät 2023 Kirjoitustaito – 5. Kielteisiä ja/tai myönteisiä tulevaisuuskuvia (9. kommentoitu) 50 p.

5. Kielteisiä ja/tai myönteisiä tulevaisuuskuvia

Nuorison kirous: Maailma

Luokkahuoneen läpi puhaltaa avoimesta ikkunasta viileä, kesäinen tuulahdus. Katon sielutonta valoa luovat loisteputkilamput on sammutettu ja valkokankaalla pyörii siihen heijastettu dokumentti. Huoneen ala-aste ikäiset lapset eivät kaikki keskity videoon, vaan osa kikattelee, osa pelleilee ja osa juttelee siitä, mitä tekisivät kesälomalla. Jotkut lapset kuitenkin keskittyvät valkokankaan videoon, jossa analyttinen, englantia puhuva mies kertoo ilmastonmuutoksesta samalla, kun taustalla näkyy laihoja jääkarhuja hukkumassa sulan jään sekaan. Video istuttaa ensimmäiset pelon siemenet epävarmoihin esiteineihin.

Jo ennen kuin moni lapsi oli edes ehtinyt päättää mitä haluaisi tehdä seuraavan päivän pitkällä välitunnilla, alkoivat opettajat ja muut aikuiset pelottelemaan "ilmastonmuutoksella". Muistan elävästi sen päivän, kun kuulin ala-asteella joko opettajan tai videossa esiintyvän asiantuntijan suusta, kuinka maailma tulisi tuhoutumaan jos muutosta ihmisten elämäntavoissa ei tapahtuisi nopeasti. Se, että sanoisin moisen huolestuttaneen olisi tunteen aliarvioimista. Tunsin syyllisyyttä esimerkiksi aamiaiseksi syödyistä avokaadoleivästä ja siitä, kuinka olin anellut kyytiä kouluun, koska ajatus pyöräilystä sinä aamuna laiskotti. Jälkeenpäin ajateltuna tajuan nuoren itseni olleen dramaattinen, mutta pienelle ihmiselle kyseiset ajatukset loivat vilpittöntä syyllisydentuntoa maailmanlopusta.

Siirryttyämme yläasteelle myös maailman tuhosta puhuminen siirtyi seuraavalle tasolle. Ilmastonmuutos näkyi kaikkialla: koulukirjoissa, sosiaalisessa mediassa, elokuvissa, sarjoissa, dokumenteissa, mainoksissa, uutisissa... Huomasin sen niin itsestäni kuin lähipiirini ihmisistä, että tämä kaikki alkoi korvaamaan nuorempana syntyntä kauhua maailmanlopusta jollain muulla. Me nuoret aloimme katkeroitua tai jopa muuttumaan välinpitämättömiksi sekä turtuneiksi. Totean tämän kokemuksen syvällä rintaäänellä. Pelottelu kohoavasta keskilämpötilasta, jäätikköjen sulamisesta, merenpinnan nousemisesta, aavikoitumisesta ja resurssipulista oli jo niin tuttua, ettei varoitukset enää tuoneet mitään uutta.

Nykyään virallisella aikuisiällä huomaan itseni ja monen muun ikäiseni huolehtivan ja pelkäävän tulevaisuutta, mutta samalla kuitenkin kantaen kieroutuneella tavalla asialle jopa välinpitämättömyyttä asennetta. Jo niin paljon pahaa on ehtinyt ja tulee vielä tapahtumaan, joten miksi edes yrittää? Aleksis Salusjärvi käsittelee tulevaisuuden luomaa pelkoa nuorille kolumnissaan "Jos yhteiskunta romahtaa, suomalaiset pakenevat kesämökeille" (yle.fi, 6.12.2021). Salusjärvi kirjoittaa, kuinka "Tulevaisuuden epätoivoa lisää sen hahmottomuus: kukaan ei tiedä, kuinka nopeasti maailmanloppu etenee ja mitä se käytännössä tarkoittaa". Olen Salusjärven kanssa samaa mieltä ja mielestäni hän hahmotti nuorten tuntemukset tarkasti. Synnyimme epävarmaan maailmaan, jonka ahneet vanhemmat sukupolvet olivat

tuominneet epäonnistumaan. On kuin itse maailma olisi nuoria vastaan. Meille jaettiin epäreilut kortit.

Me emme kuitenkaan elä tyhjiössä. Elämä menee eteenpäin. Ilmastonmuutos uhkaa ja yksittäisiä kuluttajia syyllistetään valitsemaan muovipussin sijaan paperinen korvike, jonka pohja sulaa ja repeää kastuttuaan auton jalkatilassa. Ilmastonmuutos uhkaa ja yksittäisiä kuluttajia ohjeistetaan matkustamaan oman auton sijaan linja-autolla, jonka lähin pysäkki on pyhiinvaelluksen päässä. Ilmastonmuutos uhkaa ja yksittäistä kuluttajaa neuvotaan suosimaan suomalaista luomua ja lähiruokaa, joka hinnallaan vetää vertoja nykyiselle sähkön hinnalle.

Syyllisyys ilmastonmuutoksesta asetetaan kuluttajien niskaan välittämättä siitä, että edes kaikki maailman ihmiset eivät voi päästöissään vetää vertoja pariin prosenttiin isoimpien tehtaiden päästöistä. Markus Ziemannin artikkelissa "Tulevaisuustutkija Markku Wilenius tietää, että 10 vuoden päästä elämme täysin erilaisessa maailmassa: "Suuri herääminen on selvästi tapahtumassa"" (yle.fi, 4.8.2019) käsitellään ilmastonmuutosta tulevaisuudentutkija Markku Wileniusta konsultoiden. Markku Wilenius kuitenkin sanoillaan kritisoi terävästi muita yksittäisiä kuluttajia, asettaen enemmän syyllisyyden heidän kuin isojen korporatioiden niskaan. Hän muun muassa tokaisee, että "– Kaikki nämä maailman ongelmat syntyvät siitä, että jäämme jumiin perustarpeiden ylitydyttämisen vuoksi." Minä en todellakaan kiellä yksilön vastuuta, mutta mielestäni on kohtuutonta syyttää tavallisia ihmisiä ilmastonmuutoksesta. Wilenius puhuu artikkelissa siitä, kuinka tavallisen kuluttajan olisi tärkeää alkaa jälleen tinkimään mukavuuksista ja eduista. Kaiken tämän hän sanoo lainauksessa, joka on artikkelissa asetettu kuvan yläpuolelle, missä hän ajaa veneellä saareen "heti jäiden lähdettyä" paetakseen kapungin hälyä.

Maailma tuntuu tällä hetkellä nuorille vain onnettomien sattumusten jatkuvalta sarjalta. Ensin kuulumme koko kasvuiän ajan ilmastonmuutoksesta ja muista ympäristökriiseistä. Sitten iski Covid-19 pandemia. Sitten syttyi Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan, mikä puolestaan aloitti energiakriisin ja yhä tänä päivänä kiihtyvän hintojen nousun niin ruoassa kuin muissakin käyttötuotteissa ja palveluissa. Katsomme vierestä, kun työpaikat hylkäävät työhakemuksemme ja kuinka rahakriisi iskostuu asuntokriisiin. Seuraamme, kuinka tietyt poliittiset ryhmät riehuvat politiikassa pyrkien repimään sosiaalista kehitystä ja yhteiskunnan tukiverkkoja alas. Päivät tuntuvat harmailta auringonpaisteesta huolimatta, mutta yö lupaa tulevaisuuden huomisella. Aleksis Salusjärvi mainitsee kolumnissaan monen hänen tapaamansa nuoren vaipuvan epätoivon lisäksi nihilismiin. Jo niin paljon pahaa on ehtinyt ja tulee vielä tapahtumaan, joten miksi edes yrittää? Nihilismi tuo outoa ja kieroutunutta mielenrauhaa nuorille, minkä voin itekin myöntää. Ajatus Markku Wileniuksen asenteen kaltaisesta toiveikkuudesta tuntuu oudolta. Miten voi jaksaa uskoa parempaan tulevaisuuteen, kun tuhosta on peloteltu koko elämämme?

Nihilismi on vaarallinen kuoppa. Se voi tuoda outoa rauhaa, mutta se myös lamauttaa. Ilmastonmuutokselle on mahdollista vielä tehdä jotain, mutta ei mielestäni niin, miten

Markku Wilenius sen sanoitti. Suurimman muutoksen on lähdeittävä ihmisluonteesta, joka on yhtä ihmeellinen kuin se on hirviö. Isoimpia korporaatioita, yrityksiä ja tehtaita pitää alkaa vahtimaan ja ohjastamaan. Himosta rahaan ja valtaan pitää parantua, koska se syö sekä mädättää meidät sisältä. Maailman maiden pitäisi tehdä yhdessä työtä sen sijaan, että välteltäisiin vastuuta niin kauan kunnes on myöhäistä. Valtioiden rajat ovat illuusiota. Raha on illuusiota. Tuho tulee niittämään meidät kaikki huolimatta siitä missä asumme tai miltä näytämme. Kuka on sanomaan, että joku joukko rikkaita ja pikkusieluisia vanhoja miehiä on oikeutettu kirjoittamaan tulevaisuuden?

Tiedän olevani ristiriitainen ihminen. Olen nihilisti, mutta silti haluan uskoa parempaan huomiseen idealistisesti. Vihaan ihmisiä, mutta ihailen mitä parhaimmillaan pystymme luomaan ja tekemään. Inhoan maailmaa, mutta rakastan sitä. Maailma on nuorison kirous. Haluamme maailman kukoistavan, mutta onko se enää mahdollista? En tiedä. Olemme kuitenkin vielä täällä, joten en usko kaiken olevan vielä ohi.

Vastauksen pituus: 6 369 merkkiä

Kommentti / arvio

Teksti osoittaa asiantuntevaa otetta ja kykyä kriittiseen ajatteluun. Kieliasussa on jonkin verran korjattavaa.

Kokonaiskuva kirjoitustaidosta: Teksti osoittaa erinomaista laajan ja yhtenäisen tekstin tuottamisen taitoa sekä hyvää kirjoitetun yleiskielen hallintaa ja kykyä kielentää ajatuksia.

Näkökulma-, sisältö- ja aineistovalinnat: Näkökulma on selkeä ja perusteltu: kirjoittaja tarkastelee nyky maailman uhkia nuoren ihmisen perspektiivistä käsin ja teksti on sisällöllisesti sekä hallittu että monipuolinen. Aineistovalinnat ovat onnistuneita.

Aineistojen käyttö: Kirjoittaja käyttää aineistoja luontevasti ja harkitusti oman ajattelunsa tukena. Oma ääni erottuu hyvin aineistojen äänistä ja pohdinta on monipuolista.

Tekstin rakenne: Teksti muodostaa selkeän kokonaisuuden. Aloitusta ja lopetus ovat hallittuja ja siirtymät sujuvia.

Kieli ja tyyli: Viesti välittyy hyvin, mutta kirjoitetun yleiskielen normien hallinnassa on jonkin verran puutteita – esimerkiksi virkerakenteissa ja sananvalinnoissa on paikoin pulmia. Tyyli on yhtenäistä.

Pistemäärä: 50 p. / 60 p. (erittäin hyvä)

